

MAGYARÁG

Proprietar: „Prima” S. A. inreg. la Trib.
Bihor Fsoc. 1798—1938

Administrator delegat și girant responsabil
Văduva lui PASZTOR EDE

Fondator:

PASZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr Zoltán Eugen

Inregistrat în registrul Publicațiilor: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. - Redacția și admin. Oradea-Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

A burgosi kormány válaszábanak késedelmessége felborulással fenyegeti az angol-olasz egyezményt

Chamberlain szeptember elején minisztertanácsot hív össze a spanyol ügyben

London, augusztus 13. A spanyol polgárháború közeli befejezésére vonatkozó remények nem váltak be, noha annakidején az angol-olasz meg egyezést éppen abban a reményben kötötték, hogy Spanyolországban hamarosan elintéződik a polgárháború nagy kérdése, sőt az egyezmény tényleges életbeléptetését ettől tették függővé. Az angol kormány ezután tervet dolgozott ki a Spanyolországban harcoló külföldi önkéntesek hazaszállítására. A tervet a londoni bizottság el is fogadta és azt megküldték a harcoló feleknek. A köztársasági kormány már el is küldte válaszáat Londonba s közölte, hogy hozzájárul a tervhez bizonyos módosításokkal, a nemzetiek válasza azonban a mai napig sem érkezett meg.

A rendkívüli angol minisztertanács

Az ügyben a római angol ügyvivő szerdán tárgyalta Ciano olasz külügyminiszterrel is s hangoztatta, hogy a burgosi kormány késlekedése nagyon rossz hatással van az európai

helyzetre. Az angol kormány reméli, hogy az ügyben hamarosan javulás következik be, ha azonban ez nem történik meg, úgy Anglia is kénytelen lesz a helyzetet újból megfontol

olni.

Erre vonatkozólag Chamberlain miniszterelnök szeptember első felében előreláthatólag rendkívüli minisztertanácsot hív össze.

A cseh katonatisztek szövetségének feltűnést keltő kiáltványa az állami tekintély megvédéséről

Prága, aug. 13. A csehszlovák katonatisztek szövetsége feltűnést keltő nyilatkozatot tett közzé. A csehszlovákiai közvéleményhez címzett nyilatkozat az időszerű politikai helyzetből indulva ki, a következőket mondja:

— Az állam tekintélye maga az erő és egyben szimbólum. Eppen ezért minden körülmények között érintetlennek kell maradnia a köztársaság egész területének. Államunk tízezrek vére és élete árán született meg. Számítatlan harcban hullott cseh vérből támadt a csehszlovák hadsereg. Mi, katonatisztek vagyunk az első, akiket halálra szántak és felelősségünk tudatában szilárd az elhatározásunk, hogy Masaryk örökét minden eszközzel védelmezni fogjuk. Jogot érzünk ahhoz, hogy felemeljük intő szavunkat. Az állam tekintélyét semmi körülmények között sem szabad aláaknázni, vagy csökkenteni. Egyetlen szóval, egyetlen tettel sem lehet ezen az uton továbbhaladni. Mostani állásunkból nem szabad visszavonulnunk. Csak a mai keretek között élhetünk és dol

gozhatunk. Készek vagyunk meghalni, de nem vonulunk vissza egyetlen lépéssel, egyetlen arasszal sem engedhetünk.

Prága. Runciman lord tárgyalásai bizalmas természetűek

mert ezáltal el akarják kerülni, hogy a közvéleménybe téves hírek és találgatások kerüljenek. Emiatt az Egyesült Magyar Pártok vezetőinek pénteki tárgyalásairól sem adtak

Német repülőgépek csehszlovák terület fölött

Prága, augusztus 13. Egy német repülőgép Glasswald környékén ismét csehszlovák terület fölé repült Baierle szudetanémet temetése idején, akit mint ismeretes, a szocialisták és a szudetanémetek súlyos incidense során sebesítettek meg halálosan. Két másik repülőgép, amelyek a karlsruhei repülőiskolához tartoznak, Morvaországban Treibich mellett csehszlovák területen szálltak le. A berlini csehszlovák követ tiltakozott a berlini kormánynál az újabb határsértés ellen.

Felrobbantottak egy vadonatúj cséplőgépet Györkefaluban

Nagybánya, aug. 12. Különös bosszút eszelt ki Györkefaluban Tura László volt községi bíró egyik haragosa, Tura egy cséplőgépet vásárolt, amelyet tegnap kellett

volna üzembe helyezni. Amikor megkezdtek a csürben a cséplést, a cséplőgép dobja hatalmas robajjal felrobbant, kizsákitotta a csür tetejét és a gépet darabokra törte. Szeren

csére a munkásoknak kisebb sérüléseken kívül semmi bajuk nem történt. Az a gyanú, hogy Tura egyik régi politikai ellensége helyezte a dinamitot a cséplőgép dobjába.

ki hivatalos jelentést. Tény az, hogy a magyarság vezetői: Szűllő Géza dr., Jaross Andor és Esterházy János gróf pénteken délből háromnegyed óráig át tanácskoztak Runciman lorddal és alkalmuk volt a csehszlovákiai magyarságot érintő valamennyi kérdésről tájékoztatni az angol küldöttséget. A megbeszélések még nem fejeződtek be, hátra van még a részletek megtárgyalása.

Tizezer falu víz alatt

(Allahabad). A keletindiai tartományokban a hetek óta tartó esőzések következtében nagyarányú árvíz pusztít. Az árvíznek eddig háromszáz halálos áldozata van. Tizezer falu víz alatt áll.

A veszélyeztetett területek lakossága kétségbeejtő órákat él át, mert a hatóságok a menekülteket nem tudják biztonságba helyezni.

Nyugdíjasok figye'mébe!

A nagyváradai pénzügyigazgatóság felhívja a nyugdíjasokat, hogy könyveiket augusztus 17-től augusztus 20-ig nyújtsák be számfejtés végett.

A tőzsde megmondja az igazat

(gy.) Az angol lapok jelentik, hogy a Runciman féle beszámoló hatalmas hatást váltott ki az angol lelkekben — de ugyanakkor az angol tőzsdén is. Általában fontos el nem engednünk szem elől ezt a mértéket: mit szól hozzá a tőzsde? A tőzsde megvesztegethetetlen.

Emlékezzünk csak vissza az angol-bur háború idején (történelmi feljegyzésekből tudjuk és nem mint kortanuk) a tőzsde, a londoni tőzsde leplezte le legnyitabban, hogy Angliának mennyire kizárólagos gazdasági érdeke volt a háború. Mikor a pardebergi bur vereség híre megérkezett Londonba, nem az utcákon tört ki a britaniai öröm nem voltak fel ujjongó tömegek London utcáin, ellenben a tőzsdén kürtök-alapjaikat a levegőbe hajigálva, gyerekesen ugráltak és majd megőrültek a tőzsdések. S az egykori krónikák késői böngészője megállapíthatja mindezekből hogy a dolgok valódi értékét a tőzsde leplezte le s hogy mi mit ér, azt a tőzsde hangulatából mérjük le.

A tőzsde tehát örül Runciman jelentésének, aki azt jelenti, hogy a csehszlovákiai kisebbségi problémát a megértés szellemében is meg lehet oldani. Kétségtelen tehát hogy ha már a tőzsde is bizakodó, akkor csakugyan meg van az okuk elhinni, hogy a lord csehszlovákiai kirándulása nem volt hűbavaló és a kérdés csakugyan meg fogja találni a méltányos megoldás útját.

Megjegyzendő tehát, hogy a legkielezettebb kérdésben is meg lehet még találni a békés megoldást, ha vagy mind a két fél vagy egy objektív harmadik megállapítja, hogy a helyzet kiéleződése voltaképpen nem is áll érdekében egyik félnek sem. Ugy tudjuk, hogy a nemes angol lord éppen avval a kétségbevonhatatlan naivságával, amilyen naivságba burkolt ravaszsággal csak valódi angol rendelkezik, egyre másra sarokba szorítja a kisebbségek jeles képviselőit. Hiszen mindaddig, amíg követelésekről van szó, addig a lord százszázalékosan igazat ad nekik. Hogyne, hiszen a kisebbségi követelések megoldása időszerű és komoly probléma, de a csehszlovák kormány ugyanakkor meg is adja ezeket a követeléseket. Mi hát a további kívánság? — kérde a lord. S ilyenkor kiderül, hogy valami messze halványuló csillagzat misztikus fénye sugározza be ezt a továbbiakat. Valami olyasmi, amit mi nagyon egyszerűen, nem is casus bellinek, hanem casus

propagandaének nevezhetünk. S a tőzsde mely élénken és érzékenyen figyeli az eseményeket megállapíthatja, hogy

már leesett a máz a kérdéssel s lehull a ráaggatott indulószellem is.

A tőzsde bizakodása bennünket is bizakodásra indít. Éppen úgy, mint ahogy a japán tőzsde lehangoltsága, ami vel a japán—orsz kiegyezést fogadta, arra készlet bennünket, hogy ne higgyünk abban

az örömben, amit a japán külügyminiszter kifejtett az orosz—japán megegyezés fölött. Ne higgyünk a hivatalos kommunikéknak, maradjunk csak a tőzsde szelemében s akár jól, akár rosszat várunk, nem érhet bennünket váratlan öröm, vagy váratlan csalódás.

Megtört az évszázados tradíció

Egy fiatal vak leány harca a konzervatív angol hagyománnyal

A hűséges Babe kutyát mégis beengedték angol földre

Hazel Hurst, egy tündéri szépségű huszonöt éves amerikai leány elhatározta, hogy megtekintni Angliát és ezért fel szállt az American Merchant óceánjáró fedélzetére. A megtekintés ebben az esetben talán nem a leghelyesebb kifejezés, mert tudni kell, hogy a szép amerikai leány vak volt. Akármerre járt-kelt, mindenütt Babe nevű farkaskutyája vezette, ez a kutya vigyázott minden lépésére. Babe különlegesen készült is erre a feladatára, mert szorgalmas növendéke volt annak az iskolának, ahol a vakok vezetésére szolgáló kutyákat kiképezték. Itt találkozott vele Hazel Hurst itt ajánlották a számára a kutyát, miután előzőleg gondosan megvizsgálták lelki tulajdonságait és a vizsgálat után kijelentették, hogy Babe tökéletesen megfelel arra a szerepre, hogy Hazel Hurst helyett lásson.

Hazel Hurst és kutyája tehát megérkeztek a Temze vizére. Itt az amerikai leányt kellemetlen meglepetés érte, amennyiben a vámhivatalnál közölték vele, hogy kutyája egyelőre nem léphet angol földre, mert a törvényes rendelkezések értelmében hat hónapon keresztül zárlat alatt kell tartani és csak utána engedhetik szabadon. Az amerikai leányt a fordulat végtelenül elkeserítette, hiszen tudta, hogy egy olyan nagy forgalmu városban mint London, kutyája nélkül teljesen tehetetlen lesz. Könyörgött tehát a vámtisztviselőnek, kérvényt intézett a főbb egészségügyi hatóságokhoz, de igyekezete hiábavalónak bizonyult, a konzervatív Anglia törvényei merevek és nem ismernek kivételt. Hazel Hurstnek elmesélték, hogy az angol történelemben még nem volt példa arra, hogy eme rendszabály alól kivételt tettek volna. A múlt században egy német hercegnő spitz-kutyáját akarta angol földre hozni és magához Victoria királyrőhöz fordult engedélyért, de nem tudta megkapnia.

Windsor hercege, amikor még mint walesi herceg, az angol trón várományosa volt, egy ízben az Egyesült Államokból szintén kutyával tért vissza, de nála sem alkalmaztak

kivételt, a kutyának hat hónapot kellett töltenie az állatorvosok által vezetett megfigyelő intézetben.

Hazel Hurst világtalan szemével könyvekkel teltek meg, elhatározta, hogy Bebétől nem válik meg, hanem inkább hajófordultával visszautazik az Egyesült Államokba, anélkül, hogy angol földre tette volna a lábát. Mindenekelőtt azonban utolsó kísérletet tett, VI. György angol királyhoz a következő táviratot intézte:

— Felségedhez intézem utolsó kérelmem, hogy kutyám — az én szemeim — Anglia földjére léphessen. Kutyám szemem világát helyettesíti. Tudom, hogy Felséged segíthet rajtam.

Hazel Hurst érdekében a londoni amerikai nagykövetség is közbelépett, de veszedelmesen teltek-multak a napok és

a várva várt ergedély még mindig nem érkezett meg, holott közeledett már a hajó visszaindulásának ideje. Már csak egy óra választotta el Hazel Hurstot a visszaindulástól, amikor gépkocsin megérkezett a hírnök, ebben az esetben az amerikai nagykövetség egyik tisztviselője, aki pihegve jelentette, hogy az engedélyt kiadták, Babe angol földre léphet!

Hazel Hurst és kutyája partra szállottak és ma boldogan sétálnak London utcáin, ahol az angol lakosság, ismerve az előzményeket, nagy szeretettel fogadta őket. Hazel Hurst precedenst teremtett. Évszázados rendelkezést vont vissza az angol minisztérium, mert ezentul mindazok a kutyák, amelyek vakokat vezetnek, hat havi zárlat nélkül partra szállhatnak Angliában...

Propeler nélkül ért földet egy utasszállító repülőgép

A Marseille—Páris között közlekedő személyszállító repülőgép, amidőn Romans helység fölött elhaladt, elvesztette a propellerjét. A repülőgépet vezető pilóta észrevette a bajt, de nem vesztette el hidegvérét s páratlan ügyességgel sikerült a repülőgépet a levegőben tartani és ezzel megmen- tette a biztosnak látszó pusztulástól örmagát és utasait. A pilóta minden baj nélkül tovább vezette a repülőgépet, majd leszállott a repülőtéren.

Csehszlovákia katonai helyzete

Runciman lord prágai írásgyalásai kapcsán a Le Moment vezércikkírója idézi Moravec ezredes, cseh katonai író megállapításait.

A szudéta kisebbség kérdése nyilvánvalóan csak jogcím, egyike azoknak a jogcímeknek, amelyeket a német diplomácia mindig oly kitűnően használt és használ ki ma is. A viszály igazi oka azonban az, hogy Németország nem bírja elviselni:

1. hogy Csehszlovákia nyugati része oly mélyen beékelődik a Birodalom testébe;

2. hogy Csehszlovákia, mely fegyverkezés tekintetében a harmadik helyen áll Európában, a békés hatalmak mellé áll, noha neki fő szomszédja;

3. hogy Csehszlovákia oly gazdag köszénben, vasban és acélban;

4. hogy útjában áll a Birodalom keleti terjeszkedésének.

Az utolsó pont, amely korántsem a legutolsó, elvezet ahhoz a kérdéshez, nemcsak Csehszlovákia, hanem Nyugat-Európa szempontjából.

Kétségtelen: Moravec ezredes megállapításai nem újak, mégis helyénvaló, hogy amikor egy ügyet védelmezzünk hivatkozunk az összes érvekre és mikor a bíró történetesen angol s mi több: egykori kereskedelmi miniszter, igen helyes, ha a kérdésnek nem érzelmi, hanem anyagi oldalát világítjuk meg.

Négy munkást maga alá temetett a beomló pinceboltozat

Kolozsvár, augusztus 13. Súlyos szerencsétlenség történt péntek este 9 órakor a Marechal Foch elején lévő háztelken, ahol a bucuresti Sora áruház fiókáruháza épülete készül. A bontási munkálatok hét hete folynak és a munkások most bontják le a régi épület boltíves pincéjét. Tegnap este a munkálatok során az egyik ilyen súlyos kövekből álló pincebolthajtás beomlott

és az alatta dolgozó négy munkást, névszerint Hadházi Jánost, Both Györgyöt, Raffai Györgyöt és Major Mihályt maga alá temette. A rendkívül súlyos kövek maguk alá temették a négy szerencsétlen munkást, akiket csak nagy nehézségek árán sikerült kiemelni a mély pincegödörben lévő kőhalmaz alól. Nyomban értesítették a rendőrséget és a mentőket. A súlyos állapotban le-

vő munkásokat beszállították a sebészeti klinikára, ahol kezelés alá vették őket. A munkavezetőt és a vállalkozó mérnököt beidéztek a központi rendőrségre, ahol megkezdtek kihallgatásukat. Egyelőre még tisztázatlan, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért. A sebesültek közül az egyik munkás lábát törte, a többiek súlyos belső sérüléseket szenvedtek.

Szociális titkárokat neveznek ki a magyarországi falukba

Budapestről jelentik: A magyar belügyminiszter rendeletére ezer „szociális titkárt” neveztek ki a körjegyzők mellé a falvak szociális ügyének korszerű felkarolására. Keresztes Fischer Ferenc belügyminiszter rendeletében felhívta a figyelmet arra, hogy a támogatásra szoruló irsésesek száma nagyobb annál, mint amennyi a mostani gazdasági viszonyok között indokolt volna. Ennek

okát abban látja, hogy nem látják el kellően a közigazgatás szociális feladatait. Éppen ezért szükséges, hogy kisegítő munkaerőket állítsanak a körjegyzők mellé. A községi kisegítők a község szociális feladatainak intézésében hivatottak közreműködni, kötelesek az életviszonyok alakulását figyelemmel kísérni s azokat a jogi, gazdasági és egyéb ismereteket elsajátítani, melyek

őket feladatuk ellátására képessé teszik. Adatokat gyűjtenek az egyes községek népességéről, területéről, gazdasági viszonyairól. A szociális feladatok közé tartozik a gyermekvédelem, gyámság, gondnokság, munkaügy, szegényügy, közegészségügy is. A „szociális titkárok” még augusztus hó folyamán megkezdik működésüket.

„Nincsen az olasznál magasabbrendű faj”

Róma, aug. 12. Az olasz lapok változatlanul napirenden tartják a fajvédelem kérdését. Valamennyi olasz lap közli 1917-ig visszamenőleg Mussolini beszédeinek azokat a részleteit, amelyekben a faj vagy törzs kifejezés előfordul, amivel azt óhajtják bizonyítani, hogy a fajvédelem kezdettől fogva szerepelt Mussolini elgondolásaiban és ezt az eszmét nem külföldről importálták.

A Corriere della Sera első oldalán Nicola Pende, a hírneves olasz orvostanár szól hozzá a kérdéshez. A professzor bevezetésképpen hangoztatja, az olasz faj magasrendűségét. Majd így folytatja:

— Legfőbb ideje, hogy leszámoljunk azzal a nevetséges tévhittel, mintha

volnának az olasznál magasabbrendű fajok is.

Ez a tévhit a magyarázata annak, hogy például az Amerikai Egyesült Államok az angol-szász faj tisztaságának megőrzése végett a legkevesebb bevándorlási engedélyt adják az olaszoknak, akiket egy sorba helyeznek a szlávokkal, ugyanakkor azonban maximális mennyiségben engedélyezik a bevándorlást angolok és németek számára, akiket magasabbrendű fajváknak, azaz az

északamerikaiakkal rokon népek tartanak.

Eszerint tehát az északamerikaiak biológiailag alig becslülk valamivel többre az olaszokat, mint a négerket. Mi, Mussolini olaszai, nem tűrhetjük tovább ezt az inzultust, egy olyan néppel szemben, a melyet testileg és szellemileg Róma forrasztott egybe. Ez a nép antropológiai szempontból is félreismerhetetlen élettani és lélektani típus, szintézise az évezredek óta velünk együtt élő, különböző európai fajok nagyszerű testi és szellemi értékeinek. Az egybeolvadás már olyan foku, hogy ez a ti-

pus megkülönböztethető az egész világon található hasonló fajváltozatoktól. A fasiszta rendszer, amikor ezen a fronton megindítja a harcot, arra törekszik, hogy megvédje történelmi jogainkat a világ szemében és hogy beoltsa az olasz népbe a vér büszkeségét, továbbá azt a tudatot, hogy nincs semmi, amit irigyelnünk kellene, vagy érdemes volna leutánozni az Alpeseiken túl és a tengeren túl élő népektől.

A professzor a továbbiakban azt javasolja, hogy belső telepítésekkel segítsék elő az északi és déli olaszok összeházasodását. Szerinte ilyen céltudatos fajvédelmi politika eredménye ként előáll majd az egységes olasz típus és megszűnik az a felületes különbség is, amely ma még az északi és déli olasz közt észlelhető.

Ismét emelik az adókat Németországban

Berlin, augusztus 13. A Havas ügynökség jelentése szerint Németországban a közeljövőben újból emelik az adókat. A részvénytársaságok adójának legutóbbi emelése és a községi adók egy részének az állampénztárba való utalása közel nyolcszázmillió márkát hozott az állampénztárnak. Ez az összeg azonban nem elegendő s egy új kölcsön kibocsátása komoly nehézségekbe ütközik,

amennyiben a németországi évi megtakarítást hatmilliárd márkára becsülik és ebből már két kölcsönkibocsátás nagy összeget használt fel. A „Deutsche Volkswirtschaft” című német nemzeti szociálista közgazdasági lap szükségesnek találja az adóemelést s a gyors és azonnali hatású intézkedéseket. A folyóirat az állami szállítók nyereségét akarja megadóztatni.

Brasóba szállították a kirilbabai kalonaszőkevényt, aki leütött egy csiki csendőrt

Jelentettük, hogy Stefanciu Ioan kirilbabai illetőségű katonaszőkevény éveken keresztül garázdálkodott Csikban és a szomszédos megyék hegyei között. A csikmadarasi templomot is feltörte két társa segítségével és egy értékes kelyhet ellopt. Üldözői elől sikerült megszöknie s csak hónapok után fogta le a zernesti csendőrség. A bevezetett nyomozás során az a gyanu merült fel a vakmerő ember ellen, hogy „működése” során két borszéki marhakereskedőt is meggyilkolt és kirabolt a bélbori hegyekben. Helyszíni nyomozásra kísérte ezért a csiki csendőrség, miközben Csikszentdomokos és Marosfő között követ fejbeütötte kísérőjét és az eszméletlenül fekvő csendőr fegyverével, tölténnyel kájával, oldalfegyverével és kegyérzsákjával elmenekült. A mikor az időközben magához tért csendőr csupasz késsel utára eredt — rálőtt. A golyó a csendőr karját érte.

Közel egy hetes hajsza után elfogta a csendőrség Stefanciuot. Ma erős fedezettel a brasovi katonai törvényszékhez kísérték a csiki megyék legújabb betyárját.

Áthelyeztem műszerész lakatos műhelyemet Saguna u. 20. alá, a Péchy udvarba. Singer Ferenc műszerész.

Cirkusz Nagyváradon

Néhány nap óta cirkusz működik Nagyváradon. A Medrano cirkusz már a megérkezése után azonnal magára vonta a közönség figyelmét. Kivételes technikai felkészültséggel, rövid néhány óra alatt, egész sátorvárost építettek fel, amelyben hamarosan megkezdődött a cirkusz érdekes, izgalmas élete. Az előadások iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozik meg és zsúfolt rézötér tapsolta végig a cirkusz bravuros produkcióit. A Medrano cirkusz a régi, világvárosi cirkuszok emelékét varázsolta vissza. Az utóbbi időben itt szerepelt kezdetleges, vidékies cirkuszi után, most tökéletesen felszerelt, világvárosi cirkuszt kapunk, amely külsőségeiben és műsorával elragadta a közönséget. A külföldi akrobaták, egzotikus csoportok, erőművész mutatóványok valóban a cirkuszi művészet csúcspontját jelentik. Külön szenzációt jelent a cirkusz hatalmas állatsereglete. A kitünően dresszírozott lovak, medvék, tevék mellett, egzotikus soha nem látott állatok egészítik ki a ritka állományt. A cirkusz több, mint három órás műsora az első perctől az utolsóig feszültségben tartja és leköti a közönséget.

A FEHÉR FRAKK FELTALÁLÓJA...

Tömzsi, egy cseppet sem elegáns idősebb uriember a divat királya

Európában igazán divatba jön a sötét nadrághoz viselt fehér kabát. Az új, felkapott divat ennél még merészebb ötletből született: a fehér frakkból, minek feltalálóját mutatjuk be az alábbi kis riportban.

EGY TÖMZSI URIEMBER...

Budapest, aug. 12. Második emelet, 223. ajtó, mindjárt, ahogy a liftből ki tetszik lépni, jobbra — igazán utba az elegáns dunaparti szálló portása, amikor Mr Charles H. Gibsont keresem. A felvonóban elképzelem, hogyan is nézhet ki a leghíresebb angol férfiruhaftervező, a „fehér frakk feltalálója”? Piperkőc, magas, szőke angol gondolkodó, akinek még a híres angol „hanyag eleganciája” is beigazított. A kopogtatásra dörgő férfihang felel: „Please” és előttem áll egy kővérkés, inkább átlagosan mint jól öltözött, alacsony férfi, akiről csakhamar kiderül, hogy a keresett divatdiktátorral azonos. E tény feletti megdöbbenésemet igyekszem eltitkolni és mindjárt meg is kérem Mr Gibsont, avasson be a férfiruhakreátorok bizonyára féltve őrzött titkaiba. — Amíg a szekrényében különféle rajzok után kutatok, arra gondolok titokban, hogy erre a pályára kellett volna lépnem. Ez lehet a világ legkönnyebb foglalkozása. Az ember évente egyszer feljebb rak egy gombot a már évtizedek óta egyforma fazónú férfiruhán, két évenként „sveifol” egyet a derékon, de csak azért, hogy a harmadik évben újra kiereszse, a szövetek mintáját pedig legcélszerűbben úgy oldanom meg, hogy Luca napján két cédulát tennék egy kalapba, az egyikre azt írnám hogy „csikos”, a másikra pedig, hogy „kockás”, tavasszal aztán az egyiket kihuznám s olyan ruhákat csináltatnék a férfigrendelőknél, míg a bentmaradt cédula szövegét a félti terveimhez konzerválnám a nyári befőttekkel együtt. Istenem, milyen szép könnyű élet volna.

De felriaszt álmodozásomból Mr Gibson, aki időközben a szekrény fenekén levő bőrrönd aljából egész csomó csinos férfit huzott elő, lerajzolva.

— Talán erről a szökeéről beszéljen valamit — mondom, de Mr Gibson komolyra fordítja a szót:

— Nagyon helyes amegjegyzés, ez a ruha valóban főleg szőke férfiak számára készült. Bár rajzolás közben igencsak elhanyagolom a hajszínt, még is úgy találom, hogy ezt a melegebb anyag, majdnem virágos fehér nyári ruhát szőke férfira terveztem.

— Ön volt az első, hosszú idő óta, aki a férfidivatba lényegesebb változást vitt?

— Bevallom, eleinte kissé félttem meg az új terveimtől és attól tartottam, hogy nem lesz nekem sohasem népszerűek. Ma már azonban az elegáns nyári fürdőhelyeken fel sem tűnik szinte, ha valaki fehér színű, egyszerűsített vonalú, puhagaléros és hosszunyakkendős frakban jelenik meg, pedig a fehér frakk kész tervét egy teljes évig tartottam a fiókomban, nem mertem vele előhozakodni.

— Hogyan született meg a fehér frakk?

— Akármilyen furcsán hangzik is — divatról lévén szó — logikus következtetés adta az ötletet. Mindenfelé láttam s kővér ember lévén magam is tapasztaltam a férfiak szenvedését a nyári kánikulában. A szenvedésben pedig a vastag és csukott ruhák könnyítésével lehet segíteni. Megi is terveztem az első ilyen férfiruhát, amely azonban nem aratott sikert. A rövid nadrágon bukott meg. De vizsgálatul szolgál, hogy ebből az eredeti legférfiának szánt rövid nyári nadrágból született meg a short, amit a nők egy csapásra népszerűvé tettek, sporthoz, kiránduláshoz.

— Mai tapasztalataimmal már sohasem terveznék rövid nyári nadrágot férfiaknak. — Ugy látom, ez soha, semmi kőrülmények között sem lehet népszerű. A férfiak nevétségesnek találják magokat benne, pedig nem értem, miért volna nevétségesebb egy egyszerű, rövid nadrág, mint a fecskéfarkos frakk? Fájó szívvel, de végleg letettem ennek a tervemnek a további erőltetéséről. A fehér frakk azonban bevélt. A férfiak örömmel vesznek fel a tropikus anyagból készülő, hófehér frakkot, amelynek kihajtója fehér krep szaténból készül, a fecskeszárnyak azonban lemaradnak róla legtöbbször, bár valódi frakkmódra is készíthető. Puhagallért és élénkszinű, ékkőves nyakkendőt terveztem hozzá.

— A fehér frakk tervét annak idején közöltem a Windsor herceg öfenségével — akkor még walesi herceggel — is. A herceg mindig nagy érdeklődést mutatott a divatújítások iránt és a fehér frakk tervét is

lelkesedéssel fogadta, bár ő maga a mai napig nem csináltatott, csupán jól szabott fekete frakkot. A herceg akkor levetélben bátorított a merész újítás keresztülvételére s később, amikor egy alkalommal Nizában szerencsém volt vele találkozni, melegen érdeklődött újabb terveim iránt.

— Meggyőződéseim — mondta a herceg, — hogy ön a mai kor embere. Örömmel szolgál, hogy meg akarja reformálni a kényelmetlen és nyáron túlságosan meleg férfiruházkodást. Remélem, siker fogja koronázni munkáját.

— A herceg megkért arra — folytatja Mr Gibson — hogy értesítsem időnként terveim-

ről. Ezt boldog örömmel meg is teszem, annál is inkább, mert a herceg maga is szakértő a ruházkodás terén és nem egyszer adott már olyan ötletet, amelyből általános divat született.

— Az ön szempontjából melyik az ideálisabb öltözködési alany, az európai vagy az amerikai férfi?

— Feltétlenül az amerikai, abból is a fiatalság. Az amerikai fiúk örömmel öltözködnek, nemcsak kényszerűségből. Európában is, az utóbbi időben kezdenek mindinkább gyorsabban behódolni a férfidivat változásainak, bár itt kétségkívül mindig egy kicsit konzervatívabbak a férfiak, mint Amerikában.

El kell ismernünk Mr Gibsonnal, hogy a fehér frakk nálunk valóban még csak „fehér holló”, de másik ujtása, a sötétebb nadrághoz való kabát már nagyobb eséllyel indul egész Európában.

Pánik a tengerparton egy víztölcsér miatt

Mamaelában a tengerparton tegnap hatalmas víztölcsér képződött, amelynek megjelenése a fürdőzők között nagy pánikot idézett elő. A víztölcsér

háromszáz méteres volt, felkavarta a homokot és nagy távolságra ragadta magával. Szerencsére a víztölcsér nem követelt áldozatul emberéletet.

**Kétszen csak Minerva kékitővel és pasztával,
Irjon csak Minerva tintával
Használjon csak „Luxor Universal”
fémtisztítót, mert mindent tisztít gyorsan és jól
Kapható mindenütt.**

Szabó urak figyelmébe ajánljuk az „E” szabókrétát, mely olcsó és jó, kérjék csak az „E” szabókrétát és meggyőződnek annak jóságáról

Megölte testvérét az örökség miatt

Bucurestiből jelentik: lasiban a Tutor ucca 58 számú házában Vasile és Mihai Traianu fivérek örököségi ügyben össze-

vesztek. A veszekedés verekedéssé fajult. Vasile Traianu kést rántott és fivérébe dőlt, aki meghalt.

Késsel támadt a rendőrré: golyót kapott a lábába

Az elmúlt éjszaka folyamán véres kimeneteli esemény történt Arad Buzsák nevű városában. Több detektív Siclován Stefan rendőr társaságában razziát rendezett Buzsákban és amikor a Pecican-féle korcsmához értek arról értesültek, hogy a helyiségben több ittas egyén botrányt provokált. Az incidens elfajulásának megakadályozására a korcsmaros a helyiségbe hívta a karhatalmat mire a hangos társaság tagjai elcserdesültek, Linco Pavel cigány az uccán azonban a hatósági közegekre támadt és ezre

Siclován Stefan rendőr revolvert rántott és ijesztésképpen a levegőbe lőtt, hogy megfélemezze a garázda embert. Ez azonban kést rántott és azzal támadt a rendőrré, aki önvédelemből pisztolyát használta és Linco lábába lőtt. A sebesült erre megadta magát, s a rendőrség emberei a mentőkkel a központi kórházba szállították Lincolt, akit ápolás alá vettek.

Az ügyben megindított nyomozás során megállapítást nyert, hogy a rendőr jogos önvédelemből használta revolverét.

Franciaország

bekebelezte a Déli Sark egy részét

Néhány soros dekrétummal, amely a Journal Officiel-ben jelent meg, a francia köztársaság annektálta a Déli Sark jégvilágához tartozó s mintegy 400 ezer négyzetkilométer kiterjedésű Adélie-földet. Ez a terület, amelyet közel száz évvel ezelőtt Dumont d'Urville, a híres francia utazó fedezett fel, teljességgel lakatlan s állandó jégtakaró fed. Éppen ezért az annexió semmiféle feltűnést sem keltett s a köztársaság területi növekedése még a francia közvéleményt is érdektelenül hagyta, noha az annexió nem egyszerű közigazgatási ténykedés csupán, hanem mögötte messzemenő kiadási tervek húzódnak meg.

Ugyanis a legutóbbi esztendőben végrehajtott tanulmányutak során az a meggyőződés alakult ki, hogy Adélie-földje igen gazdag szén és olaj rétegeket rejt. A szakértői jelentések szerint speciális készülékekkel, a jégkéreg ellenére, lehetséges lenne „megnyitni” a talajt s ezután a ki-termelés már játszi feladatnak

bizonyulna, mert az annektált terület éghajlata úgy nyáron, mint télen, elviselhető. A Közmunkaügyi minisztérium már bizottságot nevezett ki a talajmegnyitási lehetőségek tanulmányozására.

Nem érdektelen, hogy Franciaországgal egyidejűleg Anglia is hozzájárult a sarkvidéki kiaknázási lehetőségek tanulmányozásához. Lincolt Ellsworthnak, a világszerte ismert repülőnek, minapi délsarki utazása már ezekkel a tervekkel van összefüggésben. Ellsworth, aki a múlt héten indult utnak, — már bányász szakembereket visz magával s a sarkvidéknek a Csendes Óceán felé eső part szegélyén próbafurásokkal fog kísérletezni.

Egyenruhát kapnak a határszéli vámisztviselők

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a határon működő vámisztviselők részére egyenruhát szerez be két és fél millió lei értékben.

Sportvonat Budapestre

szeptember 7—13

Utlevél és vizum nélkül

csak személyazonossági igazolvány szükséges

Lei 1340

Információk a

WAGONS-LITS/COOK
ÉS EUROPA

menetjegyirodákban

Oradea, Bulev. Regele Ferdinand

A különvonat utasai Budapesten a

„METROPOLE”-ba szállnak
Rákóczi-út 58. a város szívében.

150 modern szoba 4— pengőtől, teljes penzió 9— pengőtől. Patinás konyha. Valódi ardeali Flekkenkülönlegességek. Esténként szegedi Farkas Jóska cigányzenekara, d. u. és este Virány-jazz. — Tánc. — Perényi Lili énekel.

Munkában Amerika egyetlen indián fűrészmalma

Nemrégiben számoltunk be nagyobb cikk keretében arról, hogy megdőlt az a felfogás, amely szerint az indiánok kipu-sztuló félben lennének. Al-talában igen erősen tartja magát az a tévhit, hogy Amerika vörösbőrű őslakói pusztuló-ban vannak s a megmaradot-tak szellemi és fizikai képessé-gei teljesen legyöngültek. An-nakidején megírtuk, hogy a földművelésügyi minisztérium indián-ügyekkel foglalkozó osztályának segítségével föld-höz, mezőgazdasági eszköz-höz és ipari cikkekhez juttat-ták az indiánokat. Az egész-séges életkörülmények közé ke-rült indiánok megerősödtek, visszanyerték fajuk régebbi föjtulajdonságainak nagy részét s szorgalmas, dolgozó polgárai az Egyesült Államoknak.

Azt az elméletet, hogy „az indián fajta már kiélte magát, korszak az egykori tisztavérűség gúkról híres rézbőrű törzsek leszármazottai”, megcáfolja most a wisconsin Menominee indián törzs. A Wisconsinban élő 12.000 indián között való-sággal arisztokratának számíta-nak a 2000 lelket számláló Menominee törzs tagjai. Sha-wo-nál élnek, azon a 320 ezer akrerő rezervációs terü-leten, ahová annakidején álla-mi rendelettel telepítették őket Erdős, hegyes vidék ez, tele a legértékesebb amerikai épület-tákkal. Még 1908-ban egy fű-

részmalmot létesített a kor-mány Neopit-ban s azóta az ott élő indiánok favágással, er-dőkerüléssel és fűrészgyári munkával keresték kenyerüket. A kormány azzal a céllal léte-sítette a fűrészmalom, hogy jobb jövedelemhez juttassa a Menominee törzs tagjait. Bár a fűrészmalom az ő tulajdonuk-ban álló rezervációs területen volt, a kormány kontrollja alatt állott. Az indiánok egy-re kérelmezték, hogy saját ve-zetésük alatt működjen a terü-letükön levő fák feldolgozó fűrészmalom. Az évek során át fehér emberek vezetése alatt mindig ráfizetéssel dolgozott a telep. Végül is erre való rökintettel — hosszú harc után — sikerült 1931-ben autonómiát szerezniük, majd 1933-ban az indián törzs tagjaiból alakult bizottságra bízta a telep ve-zetését a kormány.

Ezek voltak az előzmények, — mint John W. Wyngaard, a „Central Press” hirszoigálói iroda tudósítója beszámolt ró-la — s hogy mi a helyzet ma a Neopit-nál levő fűrészmalom nál, arról Aloysius M. Dodge, a Reservation Advisory Board benszült tagja, a riportérnek a következőket mondotta:

„Számok bizonyítják azt a nagyszerű munkát, amelyet a Menominee-törzs tagjai a fate-lepen végeztek. Míg több mint egy évtizeden keresztül ráfize-téssel dolgozott a telep, addig

most — indián vezetés alatt — nyereséggel dolgozik. Beszélje nek a számok: 1937-ben 170 ezer dolláros nyereséggel dolgozott a neopiti épületfatelepe. Ezáltal a Menominee-törzs az első önfenntartó indiántörzssé vált. Az állások 70 százalékát a törzs tagjai töltik be. Indiá-

nok az erdőkerülők, a fűrész-gyári munkások, a favágók, számlálók, a felülvizsgálók. A legmodernebb eszközök és szer-zamok igénybevételével folyik a munka Amerika egyet-len indián kézen levő fűrész-malmában s „magunknak dol-gozunk” jelszó mellett napról-napra fejlődik a fatelepe s va-gyonosodik a híres indián törzs minden tagja. „Tudnak az in-diánok dolgozni” — mondotta Mr. Dodge — csak adjanak ne-ki munkalehetőséget.

Razzia a Cernauti-i fekete-tőzsdén

24 letartóztatás történt

Cernautiból jelentik. A rend-őrség ma razzia-t tartott a fe-kete tőzsdén. Rendőrőrsök és csendőrkök szállták meg a Stra-da Bucurestilor egyes helyisé-geit, különösen pedig a Pasa-gul Dora-t, amely a Bucures-tilor ucca és a Regele Ferdi-

nand uccák között fekszik. Az ezen a környéken járőkelőket feltartóztatták és kikutatták. A fekete tőzsde ügynökeinek je-lentékeny mennyiségű külföldi pénzt találtak, amelyet elko-boztak. Összesen 24 letartózta-tás történt.

A Szovjet határerődei

A tallini Pat ügynökség je-lenti: A Paevaleht című lap cikket közöl a Szovjet észak-keleti határerődeiről. A lap megállapítja, hogy a hét éve tartó munkálatok most befeje-zésükhöz közelednek. Az erő-dök építését különleges utász-

csapatok végzik, munkások nem vesznek részt benne. A tengerpart megerősítésére kü-lönös gondot fordítanak, úgy, hogy ezen a szakaszon a tenger szegélyt két erőd is védi: Kc-porze és Krásznája Gorka.

Az alkalmazottak kérése

A Kereskedők Lapja július 23-iki számában, „Főnök és alkalmazott” című cikk foglalkozik az alkalmazottak és főnökök közötti viszonyról.

Hozzászólásunk legelején is örömnünknek kell kifejezést adnunk azért, hogy a cikkíró — ne felejtjük el, itt a munkaadók hivatalos lapjáról van szó — üdvösnek tartja az eddig már törvénybe iktatott munkatörvényeket és további megnyugvással néz a kormány által már avizált újabb törvények életbe léptetése elé.

A főnökök és alkalmazottak között mindig voltak surlódások, amelyeket a magunk részéről, mint Alkalmazotti Szakszervezet, mindig elkerülni óhajtottunk. A cikkírónak szíves tájékoztatása végett leszögezzük, hogy mi a békés megegyeztést mindenkor fölébe helyeztük a viszálykodásnak, többre becsülve a közöttünk és munkaadóink közötti békés harmóniát, mint az állandó ellenségeskedést.

És hogy ez nem üres óhaj, hanem komoly valóság, hogy ennek a kölcsönös megbecsülésnek és együttműködésnek mi lelkes hívei vagyunk, annak az a gyűjtőív a legényesebb bizonyítéka, amely jelenleg már a Munkügyi Minisztérium archívájában fekszik és közel 200 oradeai kereskedő aláírását tartalmazza, azon szöveg alatt, mely a nyári hónapokon a délutáni munkaidőnek 4–7-ig való szabályozását célozta és kérte.

Igy tehát az új nyári munkaidő megvalósítása — véleményünk szerint — fedi a cikkíró intencióját, miután városunkban elenyészően csekély azoknak a száma — legyen az akár kereskedő, akár alkalmazott — akik esetleg ezzel a miniszteri rendelettel nem volnának megelégedve.

Országunk új alkotmánya modern alapokra akarja Románia gazdasági életét felépíteni. Viszont a gazdasági élet felépítéséhez elengedhetetlenül szükséges: a munkaviszonyok rendezése. De az a bizonyos „erkölcsi törvény” — a főnök és alkalmazottak közötti jóviszony is — megkívánja a munkaviszonyoknak minden téren kiterjedő pontos szabályozását.

Ezzel kapcsolatban figyelembe akarjuk a cikkírónak ajánlani, hogy a 4–7 közötti délutáni munkaidő csak részben enyhítette a kereskedők és alkalmazottak közötti feszültséget és a jövőben rendkívül sok jóindulatot szeretnénk főnökeinktől látni, hogy a cikkíró és általunk is hönőhajtott békés atmoszféra bekövetkezzen. Hisz Ön is, ked-

ves cikkíró, a sorok között be ismeri, hogy pl. a felmondások, helyesebben az alkalmazott és alkalmazotti család kegyerének elvesztése, nem mindig, sőt nagyon sokszor elfogadhatatlan indokok alapján történtek meg. Ilyen és ehhez hasonló esetek után pedig érthető, a szenvedő fél kevésbé barátságos beállítottsága, a szenvedést előidéző féllal szemben.

A mi kívánságaink nem újszerűek. Azok jórészen viszályulnak a cikkíró által is idézett u. n. patriarchális korszakba. Így pl. a 8 órai munkaidőnek — mely az alkalmazottak részére még mindig csak álom — a jövő év május elsején lesz meg a kerek, 50 esztendő évfordulója. Ugyanis 1889-ben alkalmazták először Amerikában a 8 órai munkaidőt.

Nos, 50 év kellett hozzá, hogy a tengerentúlról városunkba — mely egyébként liberális érzelméről híres — ez a 8 órai munkaidő megérkezzen. (A nyári munkaidő által a fűszerszakmán kívül ugyanis 8 óra a napi munkaidő).

E cikk keretében nem óhajtunk az alkalmazottaknak főnökeikkel szemben tanúsított odaadással irni — bár ezek bővebb ismeretése még erősebb erkölcsi bázist biztosítana számunkra. Az odaadás, minden surlódás, minden érdekellentét dacára létezett és létezik!

Szeretnénk, ha a cikkíró a jövőben hasonló tartalmú cikkei rendszeresen, tollával odaadhatna, hogy az alkalmazottak és főnökeik közötti viszony minden egyes részlete — munkaidő, túlóra, felmondás, bánásmód, fizetések, fizetési szabadság, munkatempo — objektíven megvitatás tárgyává kerülne és konkrétum-

ként azt eredményezné, hogy az alkalmazottak panaszaik főnökeik ellen megszűnnének, mert a panaszok — kedves cikkíró — azok megszámlálhatatlanok.

Az Alkalmazotti Szakszervezet.

SZÍNHÁZ

A gyermekszintársulat utolsó előadása a Reg. Maria Színházban

Vasárnap

d. u. 6 órakor, este 9 órakor

MARIKA
hadnagy

Operett 3 felvonásban.

Jegyek elővételben Fekete Mária virágüzletében. Telefon 22-86.

Olcsó árak!

IPAROS UJSÁG

Félre a kritikátlan kritikával!

Az a támadás, amely több iparosalakulattal együtt a Kisiparos Liga oradeai fiókját érte egy Clujon megjelenő állítólagos iparossajtó részéről, nem volna egyáltalán sérelmes, ha csak kis részben is helytálló volna. Nem azért reflektálók a cikkekre, mintha annak íróját hivatottak tartanám annak megállapítására, hogy helyesen dolgozott-e a Liga oradeai fiókja vagy sem, de ez alkalmas arra, hogy az ország iparossága előtt ismerettessem, hogy lelkiismeretes munkával igenis eredményt lehet elérni. Az oradeai Kisiparos Liga vezetői, egyszerű szürke iparosokból állanak, akik nem kívánnak sem a pódium nyilvánossága előtt, sem pedig a sajtóban szerepelni, akiket mindig csak egy szempont vezérelt: az iparosság érdekében dolgozni. Alig néhány hónapja alakította meg a Liga vezetősége a Kisipari Hírelszövegkezetet, amely az elmúlt negyedév alatt félmillió lelt hítelezett ki kizárólag kisiparosoknak. Azok, akik ismerik a kisiparos gazdasági helyzetét — mert az Ipari élet nem ismeri — bizonyosan tudják mit jelent az, ha a kisiparos kölcsönt tud szerezni a mai nehéz gazdasági viszonyok között. A szövetség vezetősége szintén kisiparosokból áll. Továbbá: az elmúlt évben nem kevesebb munkát fejtett ki, minthogy megalakította Tileagd, Alesd, Tinea, Marghita, Valea lui Mihai stb.

helyeken a Liga fiókjait és ezen felül több faluban és járási székhelyeken megszervezte az iparosságot, nem is szólva arról, hogy Oradeán egyedül több mint 800 tagja van a Liga fiókjának. Ezenkívül az Építőiparosok Szövetségével karöltve, az elmúlt évben három szakma részére tanfolyamokat rendezett.

Ezt a munkát akarja lekicsinyelni, elgáncsolni az ugynevezett iparossajtó? Ezt nem lehet megsemmisíteni bármennyire is fáj az Ipari Életnek ezeket a tényeket nem tudja megdönteni, mert ezek mindennél ékeesebben bizonyítják, hogy az oradeai iparosok

akarnak és tudnak az iparosokért dolgozni. Ne akarjon tehát az Ipari Élet iparosabb lenni az iparosnál. Oradea iparossága megmutatta, hogy egységben az erő és ennek tudatában érte el eddigi eredményeit is. A Kisiparos Liga a többi országos iparosszervezeteivel együtt éppen a fentiek ismeretében boldogan hozzájárul az augusztus 28–29-én tartandó sishisoarai kongresszus sikerének biztosításához. Félre tehát mindazokkal, akik munkánkban akadályozni akarnak és félre a kritikátlan kritikával.

Blattner József
cípőfelsőrészkesztő Oradea

A Kisiparos Liga hírei

Ismételten felhívjuk úgy a női szabó iparos, iparosnők, mint a férfiszabó iparosok figyelmét folyó hó 14-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Kereskedelmi Csarnok disztermében tartandó szabóiparosok országos kongresszusán kivétel nélkül megjelenni sziveskedjenek. A kongresszus előkészítő bizottsága.

Cipésziparosok szindikátusa felhívja tagjai figyelmét, hogy a bőr árak állandó emelkedése folytán gondoskodott olcsó első osztályu talpbőréről. Az Elnökség.

A Sajtóbizottság szerdán este ülést tart, felkérjük iparos társainkat, hogy az esetleges

közölni valójukat, valamint szakhireiket ezen időben velünk közölni sziveskedjenek. Sajtóbizottság.

Bőripari szindikátus múlt hétről elmaradt válaszmányi ülésüket most, kedd este 8 óra kor tartják meg. Az elnökség.

Követendő példa

A nehéz idők ellenére Páris városa 10 ezer frank nyugdíjat juttat husz munkaképtelen agg tudósoknak művészeknek s íróknak. Legutóbb Fernand Mazade, az Itáliai elégia szerzője kapta meg ezt a nyugdíjat.

Szombaton d. u. 5 és este 9 órakor
Vasárnap d. u. 5 és este 9 órakor
 tartja előadásait a világhírű és nemzetközi

MEDRANO CIRKUSZ

a Luna Bucureștilor teljes programjával.

160 kitűnően idomított vadállat! — 120 elsőrangú artista az 5 világgrészből!
 Előadások a Piața Mihai Viteazul-on felállított arénában. — **Mérsékelt helyárak!**

A délutáni előadásokon **két gyermek 1 jeggyel** léphet be!

A spanyolnátha évfordulója

1918-ban indult borzalmas útjára a spanyol-járvány mely 15 millió embert gyilkolt meg

Páris, augusztus
 A tirolai harcterekről indult utnak az a nátház, a mely husz évvel ezelőtt végigpusztított Európán s az egész világon. A köztudatba ennek ellenére mint „spanyol” nátha vésődött be, noha egyéb köze nem volt az Ibériai félsziget-hez, csupán annyi, hogy legelőször a madridi kormány engedte a sajtót cenzuramertesen írni a század legnagyobb járványáról.

A spanyolnátha a valóságban nem egyéb erős influenzánál s korántsem modern betegség, hanem a nagyobb háboruk állandó kísérő jelensége. Az utóbbi 200 év alatt hetszer szántott végig a kontinensen:

1. 1743-ban: osztrák örökösödési háború;
2. 1761-ben: a hétéves háború;
3. 1780-ban: az amerikai függetlenségi háború (a járvány négy hónappal később kezdett el pusztítani Európában, mint Amerikában);
4. 1813-ban: a napoleoni háborúk;
5. 1837-ben: Algéria meghódításának ez volt az ára;
6. 1871-ben: a német-francia háború;

A kór mindig áterjedt a semleges országokra is. Így például 1871-ben 55.000 belga, 23 ezer svájci és 47 ezer hollandi pusztult el a náthában. Ugyanekkor a porosz hadseregben 42 ezer, a francia hadseregben 135 ezer áldozata volt, míg a német polgári lakosságban 270 ezer, a franciáiban 610 ezer halottat számláltak össze. A nátha általában több áldozatot követelt, mint a harcterek. Olaszországnak a legutóbbi világháború alatt — 700 ezer hősi halottja volt, míg spanyol járványban 1 millió 100 ezer olasz pusztult el.

Leghevesebben 1918 augusztusa és 1919 augusztusa között pusztított az epidémia. — Eme rövid esztendő alatt a londoni „Ministry of Health” 1920-as, valamint Herschgenfi egyetemi tanár 1927-es kimutatása szerint, hozzávetőlegesen 15 millió halottja

volt, tehát kétszerannyi, mint a harctereknek. Országok szerint az első év áldozatai így oszlottak meg:

Franciaország 200 ezer, Ir és Skócia 49 ezer, Anglia 151 ezer, Spanyolország 152 ezer, Brazília 150 ezer, Dél-

afrikai Unió 150 ezer, Perzsa 200 ezer, Japán 250 ezer, Mexikó 400 ezer, Olaszország 430 ezer, Németország 400 ezer Egyesült Államok 600 ezer, India 7 millió. A kínai pusztulásról csak hozzávetőleges adatok vannak, éppen így csomó más

Kellemetlen kalandban volt része egy bucurestii tisztviselőnek

Alaposan megverték, kifosztották és végül kidobták a kalandvagyó tisztv selőt

Bucurestiből jelentik: Erdekes éjszakai kalandnak volt a szenvedő hőse Ion Idar fővárosi tisztviselő, aki a nyári esteben sétálgatott az uccán, amikor a padon feltűrt neki egy jó megjelenésű hölgy. A hölgy első pillanatra megürette a tetszését és csakhamar bosszúját kérve, elhelyezkedett maga is a padon. Pillanatok alatt megtörtént az ismerkedés és most már kettesben beléptek az egyik sörözőbe. A hölgy ekkor meghívta magához a tisztviselőt, akit a környű „hó-

ditás” és a sör mámorba ejtett. A meghívást elfogadta és megindultak a nő lakása felé. A nő egy pár percre magára hagyta a naiv embert, majd később visszajött a szobába. Nem sokáig örülhettek azonban az egyedüllétnek, mert valaki durván kopogni kezdett az ajtóról, amely csakhamar kinyitott és azon a nő vadházastársa lépett be egyik barátjával. Anélkül, hogy kérdezték volna valamit, ütlegetni kezdtek a tisztviselőt, majd elszed-

országáról is. A szám kerekén 15 millió.

Ismeretes, hogy a világháború alatt Ausztria-Magyarországon, Szerbiában, Lengyelországban és főleg Oroszországban százezrével szedte áldozatait a tifusz, míg az ausztriai és indiai lakosság sorait kolera pusztította. A háborús járványok halottainak számát túlzás nélkül lehet ilyenképpen 20 millióra becsülni.

— A háború a nagy tisztító-folyamat... csodálatos kurái nélkül, amelyeken az emberiség időnkint átmegy, a társadalmak és államok hamvukba hullának — ez volt Molke tábornok sajátosan katonai véleménye erről a pusztulásról.

ték a nála levő hatezer lelt, aranyóráját, ruháját, kalapját és a sétabotját. Végül kidobták az uccára. Ion Idar a rendőrségre rohant, ahonnan csakhamar a rendőrség emberei elindultak a megjelölt házhoz, ahol a tettesek éppen a zsákmányon osztozkodtak. Mindhármukat letartóztatták és ma a Văcărești fegyház lakói. Ion Idar visszakapott mindent hiánytalanul és örült is, hogy ilyen olcsón megusztta a kellemetlen kalandot.

Filmprimadonna kellemetlen kalandja

A megtagadott autogram miatt az imádókból percek alatt haragosok lettek

Simone Simonnak, a világhírű francia filmszillagnak, aki hosszabb időt töltött Amerikában, keserves tapasztalatok árán kellett megtanulnia, hogy az amerikai közönség véleménye nagyon gyorsan változik. Az ünnepelt művésznő a Normandie gőzösön Európába indult. A kikötőben hatalmas tömeg vette körül, megjelentek imádói, hogy még egy utolsó autogramot kérjenek tőle, mielőtt a tengerjáró gőzös fedélzetére lép. Az isteni művésznő azonban az utazás lázában merőben feleslegesnek vélte az autogramok osztogatását és így-

kezett megszabadulni tisztelőitől. Amikor a közönség ezt a magatartást látta, egyszeriben megváltozott hangulata és már nem sok hiányzott attól, hogy a percekkel azelőtt még körülrajongott művésznőnek komolyabb bántódása essék. Simone Simon alig tudott a hajóhídig elmenekülni, miközben a népharag így harsogott felé:

— Takarodj vissza Franciaországba. Végeztünk veled, lát ni sem akarunk többé!

Ilyen izgalmak után érkezett a művésznő a hajó fedélzetére ahol újabb kellemetlen meglepetés várta. Itt ugyanis a vám-

hivatal közegei azt a nyugtát kérték tőle, ami a jövedelmi adó befizetését igazolja. A művésznő ezt a nyugtát elvesztette, mire a környörtelen vámtiszték kijelentették, hogy nem hagyhatja el Amerika területét. Csak hosszú rábeszélés után sikerült a vámtisztéket más elhatározásra bírni.

A művésznőnek sok volt a jóból.

Idegrohamot kapott és magánkívül kiáltotta a kikötő felé:

— Életemben nem akarok többé visszatérni ide! ..

Rádió műsor

VASÁRNAP

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Istentisztelet. 13.15 Hírek. 13.25 Motzoi zenekar. Közben 14.15 Hírek. 15.30 Előadás gazdák részére. 19 Időszerű anyag. 19.17 Kotonazene. 20 Tánclemezek. 20.25 Felolvasás. 20.40 Bojenescu Sándor román dalokat énekel. 21 Hírek. 21.10 Tánclemezek. Sporthírek. 22.30 Híres énekesek lemezei. 23 Hírek. 23.15: Lemezek. Majd különböző hírek és sporthírek.

Budapest I. 10 Céllovőverseny megny. 11 Református istentisztelet. 12 Egyházi ének és szentbeszéd. A szentbeszédet mise közben. Hóka Imre érseki tanácsos, dorogi bányalelkész mondja. 13.30 Az Operaház zenekara. 15 Operett és filmrészletek. 16 Előadás. 16.45 Szalonzene. 17.36 Előadás. 18 Magyar nóták. 18.50 Előadás. 19.35 Zenekar. 20.30 Sport. 21.10 Előadás. 22 Zenekar. 23.30 Cigányzene. 0.15 Jazzzenekar.

HÉTFŐ

BUCURESTI. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny. 13.15 Hírek. 13.25 Sibicearu zenekar. Közben 14.25 Hírek, sporthírek. 15: Grozuca Sándor román dalokat énekel. 15.20 Időszerű anyag. 19 Időszerű anyag. 19.15 Julea Vazul zenekara. 20.20 Felolvasás. 20.35 Alexandrescu Aurél nápolyi dalokat énekel. 21 Lemezek. Közben: Hírek. 23.30 Hírek. 22.45 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése.

BUDAPEST I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon 10.30 Egyházi ének és szentbeszéd az esztergomi Szent István bazilikából. A szentbeszédet Serédi Juszticiar bíboros érsek, hercegprímás mondja. 12.20 Előadás. 13 Cigányzene. 14 Honvédszene. 15 Lemezek. 16 Előadás. 16.30 Orgona 17.05 Előadás. 17.35 Lemezek. 18.25 Előadás. 19 Ének. 19.30 Előadás. 20 Zenekar. 21 Történelmi játék. 22.20 Zenekar. 23.30 Cigányzene.

Nyugtalankodik a nap

Newyorkból jelentik: A kali forniai Wilson-hegyi csillagvizsgálóban, a Nap gázkiövelléseinek tanulmányozásakor legutóbb soha nem látott méreű, izzó lángnyelvet láttak a Nap bolygó felületéről kilövellni. A gázoszlop majd 1.600.000 kilométernyire csapott ki a világűrbe. Kiforrásának legnagyobb gyorsasága közel 200 kilométer volt másodpercenként.

NYOMTOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNEK ORADEA

APROHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

48 éves, gyermektelen, református jobb férfi 2 hold szőlővel, segítő élettársat keres. Levelet öszinte jellegre a kiadóba 3348.

Közös háztartásra vagy teljes ellátásra menne jobb iparos, magános idősebb katolikus nőhöz. Teljes című levelet diszkrét módon a kiadóba lehet belőle" címre a kiadóba kérek.

ÁLLÁS

Lapárosokat Oradea környékére jó jövedelemmel felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Vízvezeték szerelő és bádogos segédet állandó munkára felvessz. Fehér, Regele Ferdinand 10. 3252.

Gyakorlott lapkihordót bevezetett helyre az esti órákban, felvessz a Friss Ujság. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Nyugdíjas altisztet felügyelő portási állásra felvesszünk. Industria Bank Sas palota.

Ragasztó felvétetik, Friedmann bőrizlet Calea Victoria 87. 3345.

Ügyes könyvkötő leány felvétetik azonnalra, Pásztor Ede cégnél.

Jól főző dietás konyhát is értő fiatal mindenek szakácsnő felvétetik. Cím a kiadóban. 3347.

Mindenest, jól főzőt, hosszú bizonyítvánnyal szeptember 1-re felvesszünk. Str. Xenopol 5. földszint bal. 3346.

Vincellér fix fizetéssel azonnalra felvétetik Kocsis János alsóközös oldali szőlőjében. Calea Iancu Flondor No. 8. sz. 3254.

Munkásleányok és lakatosok felvétetik a Szántó redőrgyárba. Str. Mărășești 6. 3355

Bejáró főzőnő felvétetik Str. Miron Pompiliu 9 emelet Kurtag.

Olaszország akciója Afrika fellelindítéséért

A Republique értesülése szerint az ez év októberében az olasz királyi akadémia védnöksége alatt üléselő Volta-kongresszus tanácskozásait az Európa s Afrika közötti együttműködés kérdésének fogja szentelni. A kongresszus napirendjén a következő pontok szerepelnek: 1. Afrika jelenlegi helyzete. 2. Népeségi viszonyok és az európai fajoknak a trópusi Afrikában való elhelyezkedési lehetősége. 3. A bennszülöttek magatartása az

önálló varróleányokat, kézi és tanuló leányokat felvessz Schwartz szalon, Str. Matei Basarab 8. 3270.

VÉTEL-ELADÁS

A nagyállomástól alig öt percnnyire, a volt városi szőlőtelep mellett, házépítésre alkalmas parcellák, köztük több sarokhely is eladó. Értekezni a tulajdonosnál délelőtt 9-ig, dél után 2—4 óra között Str. Franca 12. 2420

Gazdálkodónak alkalmas 5 lakásos ház, nagy telekkel jutányosan eladó. Str. Ciosca 23. 3357.

Kis magánház olcsón eladó. És más holmik. Vasile Stroescu 75. 3353.

Eladó részletre 2 szobás ház istállóval. Str. Marton Manó 10. Col. Neufeld. 3349.

Egy kézi hajtású tengeridaráló „Kühne” gyártmány eladó Str. Franceza 12. 2419

Egy drb. acél üstöt megvételre keresek. Címem Boros kereskedő Tinca. 3278.

Mandulát veszek héjasat, édeset és keserűt. Nagy Jenő, Str. Alexandri 4. 3280.

KÜLÖNFÉLE

Egy bevezetett fűszer üzlet új berendezéssel azonnal kiadó Str. Sfântul Iosif No. 55. Dr. Iuliu Maniu ut mellett. 3259.

Értesítés! Ma és holnap este disznótörő vacsora, reggelig nyitva. Szíves pártfogást kér, Csernó Mihály, Str. Gen. Moșoiu 7. 3322.

Jobb férfi teljes ellátást kaphat, gyerek nem baj. Str. Decebal No. 9. 3351.

Elveszett pénztárca Braun Márton névre szóló fényképes igazolvánnyal, más iratokkal és pénzzel. A megtalálóját a pénzt megtarthatja, az iratokat jutalom ellenében adja be a kiadóhivatalba. 3350

SPORT

A Ripensia megvett egy egész csapatot

A timisoarai profi csapat felbontó bevásárlást eszközölt: megvásárolt egy egész csapatot. A Ripensianak nem volt eddig semmi gyökere, nem volt utánpótlása, sem második, sem ifjúsági csapata. Most radikálisan segítettek ezen a problémán és 150.000 lejért megvették az egész Fratelia egyesületét. A jövőben tehát a Fratelia csapata képezi majd a Ripensia utánpótlását.

A Phönix feloszlik?

Balamarei jelentések szerint a balamarei sportvezérek körében nagy konsternációt keltett Rónay bucuresti nyilatkozata. A sportvezérek számolnak azzal, hogy a Phönix végül is elveszti a játszmát és visszakerül a B. Divízióba. A Phönix vezetői kijelentették, hogy ebben az esetben nem folytatják tovább a küzdelemet, hanem felosztatják az együttest.

Idegess a tőke

Londonból jelentik, hogy Chamberlain angol és Daladier francia miniszterelnököknek a nyári szabadságról való váratlan visszatérése pénzügyi körökben pánikot okozott. — Angliában ez abban nyilvánult meg, hogy az emberek siettek aranyat vásárolni, aminek következtében felment az arany ára. Franciaországból újból megkezdődött a tőke mekúlése Anglia felé.

Tüntetések a württembergi püspök ellen

A Neue Züricher Zeitung jelenté Berlinből: „Dr Sphor, a württembergi Rottenburg-egyházkerület katolikus püspöke ellen püspöki székhelyén viharos tüntetéseket rendeztek, amelyek állítólag részben igen mozgalmas lefolyásúak voltak. Már közvetlenül az április 10-i nagy német népszavazás után voltak ilyen tüntetések a püspök ellen, aki nem volt hajlandó személyesen résztvenni a szavazáson, arra való hivatkozással, hogy a nemzeti szocialista párt jelöltjeinek listáján olyan politikusok nevei is szerepeltek, akiket a püspök keresztényellenes magatartásával vádolt. Miután annak idején Murr württembergi helytartó és tartományi vezető a sajtóhoz intézett „Nyílt Levelében” a rottenburgi püspök ellen élesen állást foglalt a népszavazástól való tartózkodása miatt, a püspök késztetve érezte magát egyházmegyéje területét átmenetileg elhagyni. — Most történt visszatérése szolgálati ügylátszik okot az újabb tüntetésekre”.